

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Avertissementsprisen er pr. Pettelin
for Inserater paa Forsiden 20 Øre
Almindelige Annoncer 1. Gang 12 Øre
etterfølgende Gange 6 Øre.

Nr. 260

Freitag den 20. September 1918

6te Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

Trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Ralsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktionser etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

udgaar hver Freddag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvårlig.

Børn og Tuberkulose.

—o—

Cand. theol. & mag. Janus Niel-
sen har i „Tidsskrift for Dansk
Skolehygiejne“ skrevet en Artikel
om dette Emne.

Forfatteren tager sit Udgangspunkt
fra et i Folketallet omtalt Tilfælde,
hvor en Dreng blev afvist fra Kon-
firmations-Forberedelsen, da man
erfarede, at han led af Tuberkulose.
Forholdet ordnedes ved ministeriel
Resolution saaledes, at Præsten
skulde undervise Drengen særskilt,
naar de andre Konfirmander ikke
var til Stede.

Denne Bestemmelse svarer til Be-
stemmelsen i Tuberkulose-lovens §
9, i Følge hvilken smittefarlige tu-
berkulose Børn skal have en til
Forholdene svarende Undervisning
udenfor Skolen. Hr. Janus Nielsen
sætter først Fingeren paa dette Punkt
og spørger, om Lovens Mening er
sket Fyldest ret mange Steder i Lan-
det. Han paapeger, at det mest ra-
tionelle vil være en systematisk Un-
dersøgelse af samtlige Landets Skole-
børn efter et ensartet Princip, men
at man foreløbig maa skule slaa
sig til Taals med et mere intimt
Samarbejde mellem Sundhedsstyrel-
se og Skolemyndigheder og en hyppig
ere Brug af den Anmeldelsespligt,
der paahviler Lærerne.

Det er jo imidlertid ikke nok, at
der tages Hensyn til den ene Side
— til de sunde; der maa ogsaa
tages alt muligt Hensyn til de syge,
saa at de ikke hæmmes — moralsk
eller intellektuelt — i deres Udvik-
ling. Det vilde være ønskeligt, om
man kunde naa hen til ikke alene
et Sæt Kuskoler for tuberkulose
Børn, men i det hele taget en gen-
nemført hygiejnisk Opdragelse af
de syge og en speciel Uddannelse
til Pladser, særlig egnede for Men-
nesker med skrøbelige Lunger.

Forfatteren af den omtalte Artikel
er dog klar over, at alle de nævnte
Forholdsregler vel vil være egnede
til at hæmme Udbredelsen af
Tuberkulosen, men at den eneste
Vej til at komme Sygdomssphæren
til Livs fra første Færd er en forbed-
ret Hygiejne i Hjemmene; Slat og
Kommune kunde spare Millioner,
hvis man kunde bøde paa de sociale
Forhold, der er den dybest lig-

gende Aarsag til en Sygdom som
Tuberkulosen.

Som Bevis for, at Milieuet spiller
en større Rolle for Tuberkulosens
Udvikling end de nedarvede Anlæg
for Sygdommen, henviser Hr. Janus
Nielsen til de Resultater, der fore-
ligger fra Helsehjemmet paa
Roskildevej. Det er en ideelt belig-
gende 3-Elages Bygning, som et
filantropisk Selskab har opført til
Hjem for tuberkulose. Beboerne
har forpligtet sig til at overholde
et hygiejnisk Reglement, der bl. a.
gaar ud paa, at de mest medtagne
af Familie-Medlemmerne skal benyt-

te et Soveværelse for sig. Ved In-
flytningen, meddeler Overlæge Per-
min, var flere af Børnene udpege-
de til Sanatorieophold. Efter nogle
faa Maaneders Ophold paa Helse-
hjemmet havde de rettet sig saa
meget, at Sanatorieopholdet kunde
stryges uden Risiko.

Artiklen i Tidsskrift for Skolehy-
giejne er et veltalende Indlæg for
at søge at hæmme Tuberkulosens
Udbredelse ved at gøre det mest
mulige for at neutralisere Tuberku-
lose-Dispositionerne hos det aller-
yngste Slægtled.

tilbage, fremavles og udbydes til
Salg.

Det er i Planterørdlingen umu-
ligt at skue Hunden paa Haarene,
hvilket vil sige, at man ikke med
Sikkerhed kan se paa en Plante,
om dens Afkom bliver godt eller
ej. Alligevel bruger Avlslederen stun-
dom sit personlige Skøn til at be-
gynde med. Han udvælger af utær-
skede Neg en stor Bunke Aks, der
for Øjet ser fuldkomne ud, har stor
Kærnemængde og regelmæssig An-
sættelse af Kærnerne, store Kærner
o. s. v. Dette Materiale gennemgaaes
siden en Gang til, og de mindst
tilltalende Aks af det første Udvalg
udskydes. Resten bevares til For-
ædling. Hvert Aks læses for sig,
og Kærnerne gemmes i særskilte
Poser. I andre Tilfælde foretages
et Udvalg af Eliteplanter paa selve
Marken inden Høsten. Planterne ryk-
kes op, vurderes atter nøjere paa
forskellig Vis og behandles ellers
som Aksene før. Meningen med
denne Fremgangsmaade er at gøre
Udvalget sikrere og at faa flere Kær-
ner at arbejde med, thi den enkelte
Plante har jo flere aksbringende
Straa. En tredje Fremgangsmaade
gaar ud paa, at man slet ingen
Udvalg foretager, men udskiller Avls-
planterne lige for Haanden, idet
man gaar ud fra, at de ydre Kaar
paavirker Planterne i saa høj Grad
forskelligt, at man ikke ved at se
paa dem eller veje deres Kærneaf-
grøde og Halv m. m. kan skønne
noget om, hvorvidt de har særlig
Avlsværdi eller ej. Hele Bedømmel-
sen foretages da hos Afkommet og
de følgende Slægtled. I ét er dog
alle Fremgangsmaader ens. Kær-
nerne fra hver Plante holdes for
sig, og senere holdes ogsaa Afkom-
met og de følgende Slægtled for
sig, saa at hver Gruppe udelukken
kommer til at omfatte den rene
Slægtslinje fra en eneste Ophavs-
plante. Dette hviler paa den Forud-
sætning, at Typen er konstant, fri
for arvelig Afvigelse.

Nu kommer første Aars Kultur,
Pedigree Kulturen kaldet — man
kunde maaske lige saa godt sige
Trinkultur —, og denne Kultur an-
lægges med Markforsøg som Møn-
ster. Det gælder om at give Plan-
terne ganske samme Vækstbetingel-
ser, som de vilde kunne faa i en
almindelig Agermark, hvor de vok-
sede i typeblandet Selskab som tid-
ligere. Trinkulturen anlægges paa
Bede, hvor Kærnerne af hver enkelt
Plante saas i en Række tværs over
Bedet saaledes, at der er samme
Afstand mellem Rækkerne og sam-
me Afstand mellem Planterne i hver
Række. Følgelig bliver der lagt lige
mange Kærner af hver Plante. Det
er nødvendigt for at skabe et Grund-
lag for Sammenligning. Haves der
rigelig Udsæd, saas der to Rækker
af hver enkelt Planter Afgrøde. Ved
Høsten indbjerger hver Linjestamme,
som Afgrøden efter hver enkelt Plan-
tes Kærneudsæd kaldes, for sig, og
i Vinterens Løb foretages den nød-
vendige sammenlignende Bedøm-

melse. Største Delen af Linjestam-
merne udskydes. Af 400 Stammer
beholdes f. Eks. kun 100. Det kan
gærne være, at der gaar noget godt
til Grunde ved det hurtige, men
kun lidt gennemprøvede Udvalg.
Arbejdets Overkommelighed kræver
imidlertid, at man gaar hurtigt og
skarpt til Værks og hellere kasserer
lidt for meget end kommer til at
tumle med alt for mange Linjestam-
mer siden.

De udvalgte Stammer skulde rum-
me det virkelig bedste af de 400.
Næste Aars Dyrkning maa gaa ud
paa atter at faa pillet de bedste
Stammer ud. Da der nu haves lidt
mere Saasæd af hver Stamme til
Raadighed, gaar det an at anlægge
virkelige smaa sammenlignende
Dyrkningsforsøg. Forsøgsmarken
indekkes i et passende Antal smaa
Bede, og 3 a 4 Bede (Fællesparcel-
ler) tilsaas med Sæd af samme Lin-
jestamme, og saaledes fortsættes
der. Ved at vælge Fællesparceller
spredt i Forsøgsstykket opnaas at
udligne Virkningen af smaa For-
skelle i Jordens Godhed og Gød-
ningskraft paa de forskellige Steder.
Naturligvis tilsaas al Jorden samti-
digt, og der bruges lige megen
Udsæd til hver Parcel. Om Efter-
aaret følger efter Høsten Opgørelsen,
der tillader en større Nedslagning
af Linjestammerne.

Paa tilsvarende Maade fortsættes
Forsøgene endnu 2—3 Aar med
aftagende Antal Stammer og med
stigende Saamængde af hver. Af
nyt kommer der det til, at der ind-
skydes Maaleparceller i Forsøgssty-
kket. Disse Parceller tilsaas enten
med Korn af Tidens bedste Sort
eller med Korn af den Slags, som
Udvalget oprindeligt blev foretaget
i, idet de udvalgte Linjestammer
naturligvis maa kunne hævde sig i
det mindste over for den Typeplan-
ding, fra hvilken de er udgaaende.
Maaleprøven giver Anledning til at
udmaale Fremgangen eller Tilbage-
gangen som Følge af Udvalget.
Naar der endelig efter i alt 4—5
Aars Forædlingsarbejde er udvalgt
en eller nogle enkelte Linjestammer,
som er af virkelig større Værdi end
Ophavsmaterialet, sendes Stammen
til et særligt Fremavlssted, hvor den
formeres videre og holdes fri for
fremmed Indblanding for endelig,
naar Avlen bliver stor nok, at ud-
bydes paa Markedet som Saasæd.

Paa en saadan Maade er bekendte
danske Kornstammer som Lyngby
Prentice-Byg, Tystofte Smaahvede
og Tystofte Standhvede blevet til.
Blandt de sidste to er der siden
atter udført et Forædlingsarbejde
med det Resultat, at der fremstod
Tystofte Standhvede II og Tystofte
Smaahvede II, som begge er de
oprindelige Tystoftestammer overleg-
ne. Dette er mærkeligt, thi det ty-
der paa, at Typen som saadan ikke
er aldeles konstant, som man før
har ment. Forklaring paa Forholdet
mangler, men Sagen aabner et vidt
Perspektiv for Fremtiden Forædlings-
arbejde.

(Forts.)



Sømandssang.

Saa hejse vi Fokken og lader staa til
Over de skummende Vover,
Langt skal vi fare om Vinden da vil
Holde hvad Stormskenen lover.
Hejsa pas paa, der er Kuling fra Vest,
Vidt skal os bringe den strygende Blæst.

Her paa det blaaende glitrende Spejl
Glemmer man Sorger og Kvaler,
Under de spændte og kridhvide Sejl
Kendes ej Livets Kabaler.
Hejsa pas paa, der er Kuling fra Vest,
Vidt skal os bringe den strygende Blæst.

Du dejlige, evigt urolige Hav
Under den kuplede Himmel,
Du er mit Liv og vil blive min Grav,
Kranset af Bølgernes Vrimmel.
Hejsa pas paa, der er Kuling fra Vest,
Vidt skal os bringe den strygende Blæst.

Erik Plaugmann.

Forædling af Landbrugets Kulturplanter.

—o—

Naar Høstudbyttet ikke alene i
Danmark, men ogsaa i andre Lande
stadig har været stigende i de sid-
ste Aarier, skyldes denne Fremgang
ikke blot bedre Dyrkningsmaader
og rigeligere Gødskning, men ogsaa
Benyttelsen af mere yderlige
Sorter eller Stammer af Kulturplan-
terne, end der forhen blev dyrket.
Forædlingsarbejdet har paa dette
Omraade været af overmaade stor
praktisk Betydning, og det fortsæt-
tes den Dag i Dag.

Byg, Hvede og Havre er Selvbe-
sløvere. Man kunde derfor vente,
at disse Kornsorter hver for sig
blot bestod af én Type. Erfaringen
viser dog, at de alle er flertypede.
Man kan udskille Typer med smaa,
men dog tydelige botaniske For-
skelle, og disse Karaktermærker ned-
arves usvækket til Afkommet. For-

uden de botanisk forskellige Typer
indeholder hver af de tre Kornsorter
andre Typer, som ikke kan ad-
skilles ved ydre Kendetegn, men
som dog besidder forskellige maale-
lige Egenskaber indbyrdes, f. Eks.
kan de have forskellig Ydeevne,
Straastivhed, Buskningsevne, Mod-
standsdygtighed mod Planter sygdomme
o. m. Forædlingen lægger ikke
Vægt paa de botaniske Forskelle
som Bladform, Bladfarve, Behaar-
ing o. s. v., thi den stræber blot efter
at tiltrække Typer, som i første
Række har større Dyrkningsværdi
og i anden Række større Handels-
værdi og Brugsværdi, end den type-
blandede Stamform havde. Foræd-
ling gennem Krydsning benyttes
kun undtagelsesvis. I Hovedsagen
gaar Arbejdet ud paa at udskille
en stor Mængde Typer, sammenligne
disse indbyrdes og med det oprin-
delige Plantemateriale og efterhaan-
den skyde de mindst værdifulde
Typer ud, saa at blot en eller nogle
enkelte udmærkede Former bliver

Ingen venter hvor iaften.
Der er mørkt, hvor du bor
og mørkt omkring Huset.
Kun Vejen
— som en hvid Stribe —
snor sig gennem Natten.

Ene vil jeg vandre
hjem fra dit Hus —
hvor jeg ikke har mødt dig
— hjem til den gode, sorte Søvn.
Men Mindet om dig
snor sig
— som en hvid Stribe —
gennem alle mine mørke Drømme.
Chr. Stub Jørgensen.

Pas paa Føllene.

(Af Konsulent, Dyrlæge Aug. Kjær.)
—0—

I Sommerens Løb har Føllene som Regel nydt en ret ubunden Frihed, saa de foruden Modermælken har kunnet søge sig den efter deres Smag bedste Ernæring, og Kornmarkerne gik da sjældent Ram forbi. Vi har derfor ogsaa set, at Føllene i dette Tidsrum er gennemgaaet en meget stærk Udvikling, et Udtryk for den store Vækstenergi, „Ungdom“ er i Besiddelse af, og at Ernæringen har staaet i Forhold hertil. Nu er den Tid inde eller vil snart komme, hvor dette Aars Føls Slaraffenliv vil være endt. Men selv om deres Vækstenergi bliver mindre for hver Dag, der gaar, indtil Udviklingen er endt — ved 5 Aars Alderen —, saa er den dog vedblivende og vil i nogen Tid endnu være meget stor, hvorfor jeg gerne vil henstille til alle Hesteopdrættre at søge denne Føllenes Vækstenergi udnyttet ogsaa i de kommende Dage, hvor Modermælken skal berøves Føllet, og hvor Kornmarkernes Grøde er bragt under skærmende Tag og derfor ikke staaer til dets fri Raadighed, vel erindrende, at Tilvæksten ikke alene er størst, men ogsaa billigst, jo tidligere i Udviklingen den finder Sted, og enhver Standsning i denne vil være mere eller mindre uoprettelig, men altid medføre Tab. Selvfølgelig maa Fravænnningen for alle Parters Skyld ske gradvis, men det maa fremhæves, at Føllet berøvet Modermælken og Friheden til at søge en Del af Føden paa „forbudne Steder“ ikke kan klare sig med Græsningen alene, saa meget mere, som denne, hvad Kvalitet angaar, staaer betydelig tilbage for Forsommerens. Faar Føllet ikke andet end den vandede Efteraargræsning, er den Forvandling, man ser selv meget gode Føl gennemgaa under og efter Fravænnningen, fuldt ud naturlig, men derfor ikke mindre forkastelig og uøkonomisk. Nej, søg i Stedet at holde Føllet i rolig, fremadskridende god Udvikling ved for Alsavn af Modermælken o. s. v. at give den 5—6 kg skummet Mælk og 2—3 kg Kærne til Græssel. Er det et godt Føl, der kan og vil tage mere uden at bære Tegn af at lide derunder, kan Rationerne godt forøges noget, — her som over alt er selvindhøstet Erfaring værdifuld.

For at sikre Knoglernes Styrke og Vækst vil jeg stærkt opfordre alle Opdrættre til at give deres Føl en Spiseskefuld Foderbenmel paa Foderet dagligt, hvorved Stivsyge og „knækede“ Koder i høj Grad vil modvirkes.

Pas endvidere paa, at Hoppen under Goldningen ikke faar Yverbetændelse; skulde dette ske, saa søg Hjælp hos Dyrlægen. Betændelsen kan medføre større eller mindre Ødelæggelse af Yvervævet og dermed nedsætte Hoppens Malkeevne i de kommende Tider.

Frit Ordskifte.

„Den personlige Friheds Værn“.

—0—

Vi bilder os alle ind, at vi lever i en fri Tid efter det Kulturtrin, vi staaer paa. Det gør vi ogsaa; men Lænkerne begynder allerede at rasle temmelig nær, derfor lad os alle holde sammen, alle og en, som respekterer den personlige Frihed.

Sagen er den, at Afholdsforeningerne i de senere Aar har vundet mere frem end heldigt er. Naar jeg her skriver heldigt, menes der for dem selv, eftersom deres Fremgang i dette Tilfælde har skadet ved at bortjage den fornuftige Tankegang, de ellers maatte kunne være i Besiddelse af. Vil man frem til et Maal, maa man ikke træde andre Folk over Tærne for at naa det. Men dog gøres det af Afholdsforeningerne paa den Maade, de gaar til Værks. De vil tvinge Folk til at lade være med at nyde Spiritus, om end det aldrig har skadet dem, men kun gavnet. Fordi en Mand har mange Penge og bruger dem paa en forkert Maade, til Skade for sine Medmennesker, skal derfor alle Pengene afskaffes? Hvorfor skal en Mand, der elsker en Cognak til sin Kaffe, nægte sig den, naar han har Raad til at drikke den, og hvorfor skal han straffes, fordi en anden sætter alt til, hvad han ejer, for at faa fat i Spiritusen. Det maa da siges at være meningsløst. Lad os alle selv bestemme, hvad vi vil i saa Henseende, da er vi paa rette Vej.

At Spiritusen skader, det ved vi, men hvad skader ikke —. Udviklingen gaar stadig fremad i alle Retninger, og jeg tvivler meget paa om den vilde gaa hurtigere, hvis der kom Spiritus Forbud. Nogle Mennesker gaar til Grunde ved Nydelsen af Spiritus og nogle gaar til Grunde paa anden Maade. Hvorfor derfor først afskaffe Spiritusen saalænge der er nogen imod det.

Hvis nu „Den personlige Friheds Værn“ vil gaa frem i modsat Retning, som de fleste Folk tror, og virke som Anti-Afholdsforening, d. v. s. tvinge Folk til Nydelse af Spiritus, da var dens Tid vist kort. Men — Gud ske Lov — det er ikke Formaalet. Formaalet ligger i Foreningens Navn, og det kan sandelig ikke misforstaas.

F. G. S.

For Nybegyndere i Fjerkræavl.

Af

C. W. Rasmussen-Iglekjærgaard,
Konsulent

for Danmarks Fjerkræavlerforening.

—0—

IV.

Saa længe der endnu findes Aks paa Marken, lader man Hønsene forblive i deres transportable Huse paa Stubmarkerne, hvorefter de flyttes hjem i deres Vinteropholdsrum i Hønseshuset.

Før Efteraaret med sit Regn og Slud for Alvor holder sit Indtog, efterser og tæller man eventuelle Huller og Sprækker i Tag og Ydervægge, for at det ikke skal kunne regne ned i Hønseshuset eller opstaa Gennemtræk.

Om nødvendigt, faar Hønseshuset en ordentlig Hovedrengøring; Rederne forsynes med nyt Redemateriale, og Gruset paa Hønseshusets Gulv erstattes af et Lag tørt Løv, Avner, Halm eller svensk Tørvestrøelse.

Hønsene fodres rigeligt og kraftigt, bør i alle Tilfælde have et Kærneloder af ikke under 10 Kvint pr. Høne daglig, og Resten af Foderet gives i Form af et alsidigt og godt sammensat Blødfoder saa

stort, saa Hønen, har den om Aftenen gaar til Ro, er fuldstændig mæt. Et saadant Blødfoder kan sammensættes af store, kogte, melede Foderkartofler, Svinemel, animalske Næringsstoffer af en eller anden Art og fintskåret, skoldet Hø. Endvidere gives som Tilskudsfoder fintskåret, friskt Grønt, saa længe saadant findes, og siden hen Rodfrugter og Kaal.

For at Hønsene kan komme hurtigt og let over Fældningen, er det af største Vigtighed, at man fodrer med saavel æggehvideholdige som knokkel- og bendannende Stoffer, og disse Stoffer faar man lettest ved at benytte friske, knuste, raa Ben. Disse er ganske vist vanskelige at erholde i tilstrækkelige Mængder, men ogsaa friskt Blod og andet Slagteraffald kan udmærket anvendes iblandet Hønsenes Blødfoder. I Mangel heraf anvender man ca. 3 Kvint koncentreret Kød og Benmel pr. Høne daglig, hvilket ganske vist ikke i Øjeblikket er saa godt som før Krigen, men dog endnu kan anvendes med Fordel; det gælder nemlig om at hjælpe Hønen saa hurtigt og let over Fældningen, saaledes at den igen efter endt Fældning kan paabegynde sin Æglægning.

Man slagter stadigvæk bort af ældre, mindre værdifulde Høner, saa snart som disse ophører med Æglægningen, ligeledes alle Haner med Kanlejl og for smaa og for sent tillagte Hønekylinger, og beholder kun en saa stor Bestand, som man kan skaffe tilstrækkeligt Foder til; thi intet betaler sig daarligere end en Flok Høns, der gaar og hel- eller halvsulter.

Modne Solsikker og forskellige Slags olieholdige Ukrudtsfrø er ogsaa et ypperligt Foder i Fældningstiden, givet i smaa Mængder fremskynder det Fældningen og giver Fjerene Glans.

Efterhaanden som Solsikken modner, høster man i Solskinsvej de modne Solsikkehoveder, men da alle Solsikker ikke modner samtidig, maa Høsten af disse foretages ad flere Gange. Man afskærer Hovederne med en nedhængende Stilk af ca. 6 Tommers Længde og op hænger disse paa Snore til Tørring i Solen eller i et Skur med Gennemtræk.

Hvor man ikke selv er Avler af Kartofler, Rodfrugter og Kaal, maa man nu snarest muligt iltunge sig saadant til Brug igennem Efteraars- og Vintertiden og indtil næste Foraar igen dækker Bordet med sine friske, grønne Planter. Det gælder nemlig om under disse vanskelige Forhold alle Tider at være forsynet med alle de Stoffer, som er nødvendige for Hønsenes hele Trivsel og Vælvære og deraf følgende gode Udbytte. Husk endvidere, at Hønsene for Fordøjelsens Skyld alle Tider maa have Adgang til fintknuste Trækul og Grit, d. v. s. groft Grus eller Smaasten, og for at de kan faa en stærk Benbygning, og for at de endvidere maa kunne lægge mange Æg, alle Tider maa have Adgang til fintknuste, tørre Strandskaller.

Borgernes Ret

til at tage Sand til Husbrug fra Aasandet ved Sandvig er omtvistet; jeg har hævdet at vi havde en saadan Ret, men først forleden Dag kom jeg i Besiddelse af Beviset, idet jeg tilfældig fik en Afskrift af Købekontrakt og Skøde fra Byraadet, da Hammeren blev solgt til Grosserer Martens i 1875.

I dette Skøde, der er tinglyst inden Hammershus Birketing d. 31. Maj 1875, er denne Ret læst som Servitut paa Ejendommen, saa der kan ikke være Tvivl længere om

at Borgerne har denne Ret fremdeles!

Desuden er jeg og mange med mig fuldstændig paa det rene med, at der bliver lige meget Sand paa Aasandet, selv om der tages Tusinde Læs om Aaret, for Søen tager og giver uden Hensyn hertil!

Jeg ved, at der er enkelte indenfor Badedirektionen, der har en anden Mening herom, men maa jeg hævde, at jeg maaske har lige saa stor Interesse for Østersøbadet, som disse, og vil tillade mig at erindre om, at det dog var mig, der startede Østersøbadet „Bornholm“, men det er nu snart 25 Aar siden, at jeg fik Aktiekapitalen tegnet og den første Generalforsamling indvarslet, samt fik Bestyrelse valgt. Jeg meddelte Firmaet Bräunlich i Stettin det passerende, og betragtede mit Hverv som endt, hvorefter jeg trak mig tilbage, da min Tid ikke tillod mig mere.

De Papirer, som jeg den Gang leverede til den første Bestyrelse, er vel desværre forsvundne.

Man vil erindre, at det var Rederifirmaet J. F. Bräunlich i Stettin, der gav det storslaaede Tilbud, at ville lade deres Dampskibe føre Turisterne direkte fra Tyskland og her til, naar vi vilde starte Østersøbadet, gøre Reklame og skaffe Logi for Gæsterne.

J. C. Koefoed
Kaptein.

RØ.

Rekvistionssedler paa Heste, Grise og Hønseloder udleveres den første søgne Dag i hver Maaned fra Kl. 2—6 paa Afholdshotellet, kun den ene Dag.

Kornnævnet.

Al Jagt forbydes

paa Karl Haagenses, Konrad Nielsens, Maegaards, Hans Hansens, Anton Hansens, N. J. Pedersens, Julius Mikkelsen, Kristian Kristiansens, Per Hansens Jorder i Olsker.

Den Jagtberettigede.

En lille Formiddagspige,

eller En, som skal sy om Eftermiddagen søges til 1ste November.

Avlsbruger P. L. Holm,
Allinge.

Al Jagt

er forbudt paa Birkelys Grund i Olsker.

En Pige

kan faa Plads fra 1ste November paa

Kildesgaard, i Rø.

J'ia Bihonning

er til Salgs, paa Krakly i Rutsker, til Maksimalpris

Niels Rasmussen.

Sanime Sted er en Malkeged til Salgs.

En Hund,

tro og vagtsom og godt oplært til Jagt, er til Salgs paa

Bækkelyst i Rutsker.

To brugte Bihuse til Salgs.

Holmstrøms Enke,
Tejn.

Al Jagt

er forbudt paa Risegaards, Stenbækens, Emil Hansens, Andria Olsens, L. Jensens, L. Jensen Dalsminde og Hans Kollers Jorder i Olsker.

Den Jagtberettigede.

En nylig konfirmeret Pige

kan faa Plads hos

J. Mikkelsen,
Allinge Udmark.

Allinge Biograf.

Fredag Aften d. 20. Kl. 8

Søndag Aften den 22. September

Kl. 7 og 8 1/4

Nyt udmærket Program.

Første Klasses Billeder.

Entree: Voksne 50, Børn 25 Øre

Skat iberegnet.

Jagten aflyses

paa Fløjlegaard i Rø.

Jagten aflyses

paa tidl. Hans Larsens, Solhøjs og Boesvangs Jorder.

Jagten aflyses

paa Aldersros og Bridseusgaards Jorder.

Frugtmarmelade

til Maksimalpris faas hos

P. C. Holm.

Jagtaflysning

Al Jagt er strengt forbudt paa Søndre Kirkebogaard i Olsker.

1 rød Hoppeplag, 1 1/2 Aar

1 sort Hestplag, 1 1/2 Aar

1 brun Hoppe, 10 Aar, 11 Kv. samt Malkekøer er til Salg.

Jensen, Hestlegaard
pr. Tejn.

Al Jagt

paa Skovgaard, Kirkebogaard og Smed Sonnes Grund er strengt forbudt. Omstrejvende Hunde bliver skudt.

Th. Mogensen,
Kirkebogaard i Rutsker.

Al Jagt

er strengt forbudt paa Karl Esperens, Lars Nielsens og Anker Skovs Jorder i Olsker samt Mathias Nielsens Lynglod og Fredensborg ved Rutsker Plantage.

1 Sølvbrosche

er tabt mellem Allinge og Sandvig. Den retsindige Finder bedes indlevere den paa Gasværket.

Gudstjenester og Møder.

Søndag den 22. September.

Ols Kirke Kl. 9 1/2. Skrm. Kl. 9.

Allinge Kirke Kl. 2. Skrm. Kl. 1 1/2. (Høstprædiken i begge Kirker; Høstofret bringes paa Altret begge Steder).

Søndag Aften Kl. 7 Blaa Kors Møde paa Menighedshjemmet.

Mandag Aften Kl. 8 taler Højskolelærer Blomgren fra Faarevejle paa Menighedshjemmet. (Alle — særligt de unge Mænd og Kvinder — indbydes).

Onsdag Aften Kl. 8 Samfundsmøde (Esajas 50).

Torsdag Aften Kl. 7 1/2 holder Kristelig Læseforening Generalforsamling paa Menighedshjemmet.

Jagten aflyses

paa nedennævnte Jorder i Olsker: H. Mogensen, A. Lind, C. Berg, H. Ipsen, Munkegaard, G. Linds Lynglod samt Vang Stigs Jord øst for Ravnedaalen.

Al Jagt strengt forbudt

paa følgende Steder i Rutsker Sogn: Vestergaard, Kaasbygaard, Melbygaard, Højegaard, Enesgaard, Almegaard, Bagergaard, Kirkebogaard, Smed Sonne, Hyldegaard og Krak Borregaard.

Prima

Maskinolie

Cylinderolie

Konsistent Fedt

Vognsmørølse

anbefaler

Nordlandets Handelshus

Krigsfoderblanding.

Restpartiet bortsælges til billig Pris.
Kun mod Kontant.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Heluldne strikkede Klude

samt Uld købes til Maksimalpriser i
Nordlandets Handelshus.

Hasle! **Telefon 66.** Hasle!

Til Konfirmationen

anbefales Salmebøger til billige Priser (Navn gratis). Kort og Telegrammer i stort Udvalg samt Pengebøger, Dametasker, Albums, Æskepost m. m., passende til Gaver.

Fotografering udføres gerne saavel ude som hjemme.

Charles Svendsen,

Hatte og Huer

i alle Faconer købes bedst i

Nordlandets Handelshus.

Bagepulver
Buddingpulver
Citronessents
Mandlessents
Mandler
Vaniliestænger
Vanilietabletter
Vanilleessents

faas hos

Allinge Kolonial &
Produktforretning.

Sædsække til Laans!

Sække udleveres kun til Fremsendelse af Sæd til vort Statslager, og maa ikke benyttes paa anden Maade. — Banebragt og eventuelle Reparationer af Sækkene bliver til Laantagerens Debet.

Nordlandets Handelshus

HØSTFEST

paa

Hotel Finnedalen d. 22. Sept. Kl. 4

Af Programmet fremhæves:

Kl. 5 pr.: **Koncert og Biografteater.** Der fremvises en meget spændende Film og Billeder fra Nordisk Filmskompagni.

Kl. 7: BAL i Salen. Afslutning Kl. 12,30.

Billetter til Forestillingen a 75 Øre, Børn 50 Øre.

Prima Hamp og Manilla-Tovværk

anbefales fra

Allinge Kolonial & Produktforretning

Til Hjemmebagning og Stegning er

Morsø Regulerings-Komfurer

Stor støbt Støbeovn
og Vandgryder



Finl. Støbe
og Støbt Støbe
ovne

de allerbedste. 5 Størrelser — højre og venstre.

Til disse kan anvendes al Slags Brændsel, og dette udnyttes fuldt ud ved Regulering ligesom ved Magasinovnene. Vi har en særlig kontant Pris paa disse og mener, at Prisene i Løbet af kort Tid bliver endnu højere. Vi tager gammelt Jern og Støbegods til højeste Betaling.

Messing-Gelændere til Morsø Komfurer leveres.

Nordlandets Handelshus.

Sæd.

Gode velrensedede Varer modtages til Statslageret hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

En Gecebuk

efter god Afstamning staar til Albenyttelse hos

Mathias Nielsen, Rø.

Jagten aflyses

følgende Steder i Olsker:

Pilegaard, Gildesboet, Heslegaard, Gadeby, Anton Haagensen, Karl Olsen, Lars Pedersen og Per Jensen. De jagtherettigede.

Aflysning.

Al Jagt samt Færdsel med Skydevaaben er strengt forbudt paa A. Munchs, O. Steffensens, P. Hansens J. Mogensens, A. Mortensens og F. Madsens Jorder i Rø.

— Omstørende Hunde vil blive skudt.

Den jagtherettigede.

Plads søges

til en 14-aars Pige til 1ste November. Billet mrkt. „Ung Pige“ modtager Bladets Kontor.

500 Tdr. Land

Roer og Kartoffler ønskes til Optagning paa Akkord.

Tilbud modtages snarest af

Karl Andersen.

Klemensker.

Jagtaflysning.

Al Jagt er strengt forbudt paa „Lynggaard“s Grund i Olsker.

Al Jagt og Færdsel

med Skydevaaben er forbudt paa Brøddegaaards og Lykkegaaards Jorder i Rø.

Valsede Byggryn

er til Salg paa

Risemølle i Olsker.

Konfirmeret Dreng

kan til 1ste November faa Plads hos Gdr. Schou paa

Højegaard i Rutsker.

Al Jagt aflyses

paa „Kaggaard“s Grund i Rutsker. Samme Sted kan en 16—17-aars

Dreng faa Plads til 1. November.

Bær- og Nøddeplukning

forbydes paa Dynddalegaaards Grund i Rø.

Blandet Frugtmarmelade

ny hjemkommen

anbefales til Maksimalpris 80 Øre 1/2 kg.

J. B. Larsen.

Jagen og Skyden

samt Plukning af Nødder, Brombær og Hyldebær paa min Ejendom forbydes herved.

M. Schou,
Hammershus.

En Pige

kan til 1ste November faa Plads paa Blaahtolt i Olsker.

Prima

Taglak og Tagtjære

samt Tjærekoste anbefales fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Ny Klipfisk,

fin Kvalitet,
do. letvirket.

Ny Sild, norsk Fabrikata i hele Tønder og i mindre Kvantum, sælges til billigste Dagspris hos

P. C. Holm.

En Karl

kan faa Plads til 1. November hos Jørgensen,

Krusegaard i Rutsker.

Kjoler og Drengetøj syes.

Hedvig Andersen,
Nørregade, Allinge.

Fine Havemøbler

altid paa Lager, billigt.

Klemensker Snedkerforretning

Telf. Kl. n 13.

L. Pihl.

Allehaande
Kanel
Kardemomme
Muskat
Nellikær
Peber

faas hos

Allinge Kolonial og Produktforretning.



Grise,

som bliver 4 Uger den 23. ds. er til Salg.

Søndre Kirkebogaard i Olsker.

En god Kaleschevogn

med Patentaksler samt en Jagt-Ponyvogn staar til Salg hos P. Kjølser, Handelshuset, Vang.

Telefon Ruts 20.

Kartoffelkurve

og ægte Haarkoste anbefales til billigste Pris. — Uld og rene uldne Klude købes til Maksimalpris. Bonulds- og andre Klude betales med 14 Øre pr. kg. Hestehalehaar 9 Kr. Rene Kohalehaar 3 Kr. Jærn, Ben og alle Metaller samt gamle Mælkekander købes.

D. Enevoldsen,
26. S. F., Rutsker.

Al Jagt

paa Hullegaaards og Nordre Kirkeboegaards Jorder i Olsker er strengt forbudt.

Den jagtherettigede.

Honningglas

haves paa Lager.

Honning

købes.

J. B. Larsen.

Leverpostej
Hakkebøf
Kalvekarbonade
forloren Skildpadde
bairske Pølser
Gullasch
Boller i Salleri
Frikadeller
Medister med Kaal
Lobscoves
stegte Kødskager
Boilet Beef

aas hos

**Allinge Kolonial-
Produktforretning**

Nysaltet

Torsk

haves altid paa Lager og anbefales til billigste Dagspris.

J. B. Larsen.

Blodbudding

er en nærende og forholdsvist billig Spise. Faas i 2 kg Daaser hos

**Allinge Kolonial- og
Produktforretning.**

**By- og Herredsfuldmechtig
Johannes Kofoed, Hasle.**

træffes paa Raadhuset i Allinge hver Mandag efter Kl. 10 Form. og i Klemensker Kro hver Fredag fra 2—5 Eftm.

Hasle Bødkerforretning.

Aljetønder og Saltekar samt al Slags Bødkerarbejde haves paa Lager. Reparationer udføres.

C. Aakerlund.

Telefon Hasle 105.

Balataremme.

Remsamlere,
Smørekander,
Remmefedt

samt

Smørelie og Cylinderolie
faas hos

**Allinge Kolonial- og
Produktforretning.**

Norsk Spegesild.

Prima nyfangel, fed norsk Sild er hjemkommet og sælges i Fjerdingen med 7 a 7 1/2 Øl til 23 Kr. kontant.

Fjerdingen betales ekstra med 3 Kr. eller byttes med tilsvarende gode Fjerdingen.

J. B. Larsen.

Telefon Allinge 12.

Sylte-Eddike,

Heidelberger Lager.

Af Krydderier til Syltning

haves endnu de fleste Sorter, som sælges i smaa Kvanta.

Syltekrukker, alle Slags,

Sylteglas, Syltepulver.

Anker Heegaards

emailerede Gryder

er de bedste til Syltning, faas hos

P. C. Holm.

Prima Flormel

Byggryn

Semulegryn

Macaronni

faas hos

Allinge

Kolonial- & Produktforretning.

Rene strikkede Uldklude

købes og betales med Maksimalpris 3 Kr. 25 Øre pr. kg.

Emil Krak,
Olsker pr. Allinge

Al Jagt

og Brombærplukning paa „Skovgaard“s Grund i Olsker er forbudt.

Chokolade og Cacao

faas hos

**Allinge Kolonial-
og Produktforretning.**

Overretssagf. Bojesen-Kofoed

Sct. Mortensgade 17, Rønne, Telf. 22 (tidl. Fuldm. ved Byfogedkontoret Hasle).

Kontordag i Allinge Mandag

do. i Klemens (Kroen) Tirsdag Eftm.

Billige Blommer.

Et mindre Parti udsælges til 100 pr. kg hos

**Allinge Kolonial- og
Produktforretning.**

Kødet af en fed Kvie

sælges Torsdag den 26. ds.

Slagter Schou.

ved Lynggaard i Olsker.

Vi har Lager af

tørre, pæne Granbrædder

til Gulv og Loft.

Do. godtlavede Panelbrædder i alle Længder.

Rigtig gode Udskudsbrædder i alle Længder.

Sparrer, Tømmer, Lægter, Lister.

Priserne ere endnu meget rimelige i

Nordlandets Handelshus.

Ekstrafin norsk Spegesild

i hele, halve og kvart Tønder anbefales fra

Allinge Kolonial & Produktforretning

Vi har faaet en Sending

letsaltet norsk Klipfisk

af særlig fin og velsmagende Kvalitet. Pris 1 Kr. pr. Halvkilo.

Nordlandets Handelshus.

Spegesild.

Tilbyder prima norsk Sild i Tdr. med 260 a 280 Stk. Vægt ca. 18 kg a 16 Kr. Emballage gratis.

Silden er i Smag som den bornholmske, men større og federe. Gør et Forsøg med en Tønde, — saafremt ikke tilfredsstillende i enhver Retning, tages denne tilbage med fuld Godtgørelse. Forsendes overallt.

Mathias Jacobsen.

Telefon Allinge 25.

Storfaldende engelske Dampkul

til Brug ved Damptærkning er oplosset i disse Dage.

Rene tyske Nøddekul til samme Brug anbefales.

Nordlandets Handelshus.

Bestil Deres Tryksager i Allinge Bogtrykkeri

Regninger, Meddelelser, Fragtbreve, Brevpapir, Konvolutter.

Ekstra fede norske Sommer-Spegesild

sælges i hele Tønder og omlægges i medbragte Fjerdinge. — Vi har to Størrelser, nemlig 18-20 Stk. pr. kg og 20-25 Stk. pr. kg og i hver Tønde er 100 kg Sild Nettovægt.

Vi har en særlig billig Pris pr. Kontant.

Nordlandets Handelshus.

Stort Udvalg



Billigste Priser

Køkkenrekvisitter

faas hos

Allinge Kolonial & Produktforretning

Til Syltning og Kogning sælger vi

Anker Heegaards emailerede Kogegryder.

Alle Størrelser fra 1 til 25 Liter; meget stærke og nemme at holde rene. Vi sælger disse til Fabrikens Priser.

Støbte Jærn-Murgryder, Fyrdøre, Store Riste.

Rensedøre, ildfaste Sten og ildfast Ler.

Nordlandets Handelshus

Kaffe.

En prima Erstatning herfor er

Solo
Normal
Malt

Kaffe-Surrogat.

aas hos

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

En Historie om
et Par Støvler.

Et Berlinerblad fortæller følgende lille Historie, der er karakteristisk for Butiksforholdene der nede.

En Dame kommer ind i en Sko-tøjsforretning.

„Jeg vil gerne have et Par Støvler, Nr. 38“.

„Vær saa venlig at tage Plads et Øjeblik“, siger Ekspeditricen. Hun forsvinder og kommer lidt efter tilbage med den Besked, at Nr. 38 findes ikke paa Lager. Der er kun meget smaa eller meget store Numre.

Damen fører nu Ekspeditricen hen i et Hjørne af Butiken og siger:

„Kære Frøken, jeg har nu været her flere Gange uden at kunne faa, hvad jeg ønsker, men da jeg skal rejse bort, vilde jeg være Dem meget taknemlig, om jeg kunde faa et Par Støvler“. Og i det samme trykker hun hendes et 20 Mark Stykke i Haanden.

Ekspeditricen beder Damen tage Plads et Øjeblik. Lidt efter kommer hun glædestraalende tilbage med et Par Støvler af den ønskede Størrelse.

„De har virkelig Held med Dem Frue“, siger hun. „Lige nu fik vi en ny Sending med Deres Numer.“

Damen takkede, fik en Note paa 45 Mark, gik hen til Kassen og betalte 25 Mark, idet hun ytrede til den forbavsede Kassereiske:

„Her er Restbeløbet. De 20 Mark har jeg betalt til Ekspeditricen“.

Og sejtstolt forlod hun Butiken med sine ny Støvler.

Rønne-Allinge Jernbanes Køreplan.

Søgnedage.

Rønne-Sandvig

Fra Rønne	9—	630
- Nyker	923	653
- Klemensker	943	713
- Rø	1003	733
- Tein	1021	751
- Allinge	1034	804
- Sandvig	1040	810

Sandvig-Rønne

Fra Sandvig	1140	840
- Allinge	1151	851
- Tein	1204	904
- Rø	1222	922
- Klemensker	1245	945
- Nyker	1—	10—
- Rønne	120	1020

Søn- og Helligdage.

Rønne-Sandvig

Fra Rønne	845	1235	450
- Nyker	904	1254	509
- Klemensker	921	111	526
- Rø	939	129	544
- Tein	954	144	556
- Allinge	1004	154	609
- Sandvig	1010	2=	615

Sandvig-Rønne

Fra Sandvig	1040	230	645
- Allinge	1048	238	653
- Tein	1058	248	703
- Rø	1114	304	719
- Klemensker	1133	323	738
- Nyker	1145	335	750
- Rønne	1205	355	810

Udebliver Bladet

beder vi Læserne henvende sig paa Postkontoret, og Fejlen vil hurtigt blive rettet. I modsat Fald maa De henvende Dem til Bladets Kontor, og vi skal da sørge for, at De faar det tilsendt.

De averterende

anmodes om at indlevere deres Annoncer inden Torsdag. Smaa Avertissementer kunne dog som Regel medtages indtil Torsdag Middag.

Gammelt Jærn,

Kobber, Messing, Tin, Zink, Bly, Gummi og Hestehaar købes.

Træskomg. L. Larsen.

Islandske Vanter,

Strømper og Trøjer er paa Lager.

Nordlandets Handelshus.

Avertør i Nordbornholms Ugeblad!

Billigste Annoncepriser. — Største Udbredelse her paa Nordlandet.

Cement.

Prima Portland Cement i Sække a 85 kg Netto.

- bornholmsk - i Tønder a 125 kg.

Nye og friske Varer sælges i

Nordlandets Handelshus.

Brødrene Anker Jernstøberi & Maskinfabrik

Telefon 2. Hasle Telefon 2.

Selvvandingsanlæg, Vand- & Aljepumper m. m.

Stort Udvalg



Stort Udvalg

Carl Lunds bekendte blaa Emaljegods

til billigste Priser hos

Allinge Kolonial & Produktforretning

I Løbet af Efteraaret venter vi Ladninger med

Nørre-Sundby Gødningsskalk og

Aalborg Portland-Cement i Sække.

Vær saa god at gøre Bestilling snarest i

Nordlandets Handelshus.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassetilkaar til en Rente af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Prima eng. Smedekul

sælges fra Lager til billigste Dagspris.

Nordlandets Handelshus.

Kunsthonning i $\frac{1}{2}$ og $4\frac{1}{2}$ kg Spaende
Kompot Frugter i $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{4}$ kg Ds.
Diverse Frugtsafter faas hos

Allinge Kolonial-
& Produktforretning.

Underbeflædning

i Uld, Bomuld og Waccosan = sælges endnu til rimelige Priser i

Nordlandets Handelshus.

